

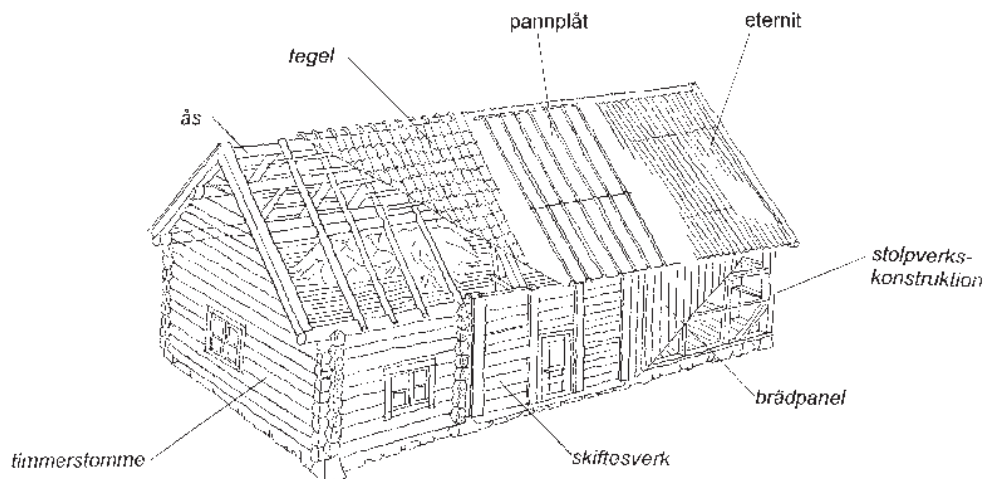
Från skiftesverk till elementblock

Det är många faktorer som påverkat hur gårdens ekonomibyggnader sett ut, dels den byggnadstekniska utvecklingen och tillgången på byggnadsmaterial, dels gårdens storlek och driftsinriktning. För mer än 1 000 år sedan började vi i Sverige bygga väggar av trä i våra hus. Stavbyggnader, skiftesverk, knuttimring och korsvirke är alla olika tekniker som kom att användas allt efter ändamål och tillgängligt virke. Skiftesverks- och knuttimringstekniken är de tekniker som är de vanligaste träbyggnadsteknikerna i vårt län.

Skiftesverk

Öland och de östra delarna av Småland har tillhört skiftesverkets kärnområden. Ek och skiftesverk hör ihop. Eken är det träslag som har den styrka och seghet som krävdes för att detta byggnadssätt skulle kunna utvecklas. Under loppet av 1700-talet var man tvungen på grund av brist på ek gå över till furu på fastlandet. Skiftesverk är en byggnadskonstruktion vid vilken liggande plankor fälls in i en stomme av stående stolpar. Den släta sidan vänds utåt. Tekniken medger att man även har kunnat använda tunna, krokiga, olika breda och olika långa plankor. Till en skiftesverkslada som är byggd enbart av ek har bara hälften så stor volym trävirke använts som till en knuttimrad lada. Skiftesverkstekniken innebar också att man kunde bygga i princip hur långa och breda längor som helst.

På Öland har skiftesverkstekniken

Sprängskiss genom en fantasilada i våra tre vanligaste äldre träbyggnadstekniker; knuttimring, skiftesverk och stolperkonstruktion.

Den öländska skiftesverksladan känns igen på sin kalkstenssockel och sina ofta lite fritt placerade gluggar. Sandby, Borgholms kommun.

varit fast förankrad i folks medvetande och vanor. Tekniken har inte kunnat undanträngas av andra byggnadssätt. Så gott som all öländsk träbebyggelse fram till mitten av 1800-talet har blivit utförd i skiftesverksteknik, såväl bostadshus som uthus. De öländska ladorna kan delas in i två typer; lador med högsula respektive lada med saxade sparrar. Högsuleladan som är den äldre typen, har en rad av stolpar, sulor, i mitten som bär upp åsen i taknock.

Fastlandets skiftesverk är ofta strängare utformat än Ölands. Oxlehall, Torsås kommun.

Den här konstruktionen fanns redan under järnåldern. Lada med saxade sparrar är idag mer allmänt förekommande än den med högsulor. Skiftesverkslador med saxade sparrar har en takstomme med sparrar vilande på tvärbanden, pressade mot långbanden och saxade upptill för att bära takåsen. Konstruktionen är betydligt senare utvecklad och har lätt kunnat anpassas till nya taktäckningsmaterial.